

N:o 36.

Ank. till Riksd. Kansli d. 16 Febr. 1867, kl. 6 e. m.

Lag Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om indragning af åtskilliga helgdagar.

Utskottets yttrande har af Andra Kammaren blifvit infordradt öfver en af Herr *S. A. Hedlund* väckt motion (N:o 141), hvori, under erinran om den från romersk-katolska och grekisk-katolska länder vunna erfarenhet, att nemligen många s. k. helgdagar icke skulle befrämjat religionen, och om kyrko-reformatorerne bemödanden att bortskaffa de många katolska kyrkofesterna till helgonens ära, föreslås, "att de tre s. k. annandagarne vid Jul, Påsk och Pingst må varda indragna såsom helgdagar, äfvensom ock Trettondedag Jul, samt att firandet af Mariæ Bebdelsedag och Christi Himmelfärdsdag må förflyttas till närmaste söndag",

och slutligen

"att Midsommardagen må betraktas såsom en fridag för den arbetande befolkningen, utan att behöfva vara förenad med offentlig gudstjensts hållande."

Såsom skäl för dessa förslag har motionären ytterligare anført, att många dagar, egnade åt sysslolösheten, icke kunde vara nyttiga för ett folks sedlighet och gudsfruktan; att enär hvilodagen följde i en tillbörlig omvexling med arbetsdagen, stärktes den moraliska kraften, men att alltför många hvilodagar, som ock stridde emot budordet: "Sex dagar skall du arbeta", verkade motsatsen; att också flera protestantiska länder, deribland England, frigjort sig från nästan alla de särskilda högtidsdagar, vi ännu bibehållit, och icke visste af annandagarne, hvilket skulle ländt till gagn och icke till skada för det religiösa lifvet; att landets näringslif skulle af den föreslagna indragningen af ifrå-

Bih. till Riksd. Prot. 1867. 7 Saml. 1 Afd. 4 Häft.

gavarande helgdagar hemta en högst betydlig fördel, och att derigenom skulle, enär af Sveriges innebyggare åtminstone $2\frac{1}{2}$ millioner kunde anses mer eller mindre arbetsföre, omkring 15 millioner arbetsdagar åt landet återvinnas, hvilket innebure en riklig ersättning för de arbetsdagar, som den manliga ungdomen kunde komma att egna åt militära öfningar, derest allmän värnepligt infördes; varande af motionären jemväl anförd ordalydelsen af den Kongl. Förordning, den 4 November 1772, hvarigenom s. k. tredjedagar indrogos och vissa andra särskilda helgdagar till söndagar förflyttades.

Utskottet anser sig med full säkerhet kunna antaga, att berörda förslag icke öfverensstämmer med Svenska folkets önskningsar, å hvilka, i ett ämne sådant som förevarande, afseende måste af lagstiftaren fästas. Vid granskning af de inkast, som emot de nuvarande helgdagarna blifvit af motionären gjorda, befinnas de också, efter Utskottets omdöme, icke af den vikt, att de böra till någon åtgärd från Riksdagens sida föranleda. Den omständighet att i Sverige, likasom i andra länder, helgdagar, som inträffade under veckan, blifvit förflyttade eller indragna, bevisar icke, att de ännu kvarstående äro öfverflödiga. Kristendomens största högtider, Jul, Påsk och Pingst, synas verkligen böra firas med någon större högtidlighet än en vanlig söndag. De genom Kongl. Brevet den 4 November 1772 aflysta "tredje- och fjerdedagarne", äfvensom de så kallade "gångdagarne" hade ett tillfälligt och lokalt ursprung. Andra, hvilka förflyttades till söndagar, såsom Mariæ Kyrkogång, Michelsmässo och Allhelgonadagarne, äfvensom de såsom högtider aldeles aflysta Skärthorsdag, Mariæ besökelse- och Apostladagarne, hade varit bibehållna såsom kvarlevor af den katolska läran om Jungfru Marias och helgonens dyrkan. Ingen af dem stod i något närmare förhållande till kristendomens heligaste minnen eller viktigare trosläror. Men deraf att det tillfälliga utmönstras, följer icke att det mera betydelsefulla likaledes bör afskaffas.

Deraf att ifrågavarande helgdagars hvila från arbete blir af mängen missbrukad, framgår icke heller nödvändigheten eller lämpligheten af deras indragning. Att sedligheten har ett stöd i religionen samt befrämjas och stadfästes genom religionsutöfning, torde väl icke kunna förnekas.

Motionären har anställt en beräkning af den mängd arbetsdagar, som kunde åt näringslifvet återvinnas. Men i förevarande fall måste hvad som vinner eller förloras beräknas efter annan måttstock än dagsverkens värde. Religionens helgd, vördnaden för dess stiftares minne böra icke förbises vid beräklandet af den tidsförlust, som tillfredsställandet af högre behof kan medföra.

Beträffande Annandagarne anser Utskottet sig här ock böra erinra om det förhållande, att i vårt land, der folkets håg att bevista de stora kyrkofesterna är så allmän, men der, med undantag för en och annan bördig slättbygd i några landskap, invånarnes antal öfverhufvud utgör allenast några få

hundrade på kvadratmilen, och vägen till kyrkan följaktligen är längre, än att alla medlemmarne af en familj kunna på en gång ditkomma, det är ett verkligt kraf att till firande af en dylik fest få använda tvänne dagar, hvarigenom åt alla beredes tillfälle att tillfredsställa deras religiösa behof. Anförandet af främmande länders exempel, såsom Englands, der den täta befolkningen utgör flera tusende på kvadratmilen, och en jemförelsevis betydligare del bor i städerna, synes Utskottet af nämnda skäl icke här vara på sin plats.

Hvad särskildt öfriga ifrågasatta helgdagars förflyttning till söndagar angår, må det vara nog att erinra, hurusom derigenom skulle upphävas den historiska betydelse, dessa inom kristna kyrkan uråldriga högtider ega, och det mäktiga intryck försvagas, de såsom minnesfester framkalla.

Vidkommande slutligen Midsommardagens upphörande såsom helgdag, dock med densammas bibehållande såsom fridag, då arbete icke skulle kunna någon åläggas, kan Utskottet icke inse annat, än att flere bland de af motionären sjelf anförda skäl tala tillräckligt emot en sådan anordning, hvilken skulle medföra ringa materiel vinst, men en gifven förlust af tillfället att äfven på denna dag dyrka Herran i Hans tempel; hemställande Utskottet alltså,

att Herr Hedlunds ifrågavarande motion må lemnas utan vidare afseende-

Stockholm den 8 Februari 1867.

På Utskottets vägnar:

Erik Sparre.

R e s e r v a t i o n e r :

af Herr *Hasselrot*: "Då äfven jag antager, att ifrågavarande förslag icke öfverensstämmer med de derom inom landet allmänneligen rådande åsigter och önskingar, och jag dessutom icke delar motionärens mening att Midsommardagen skulle upphöra såsom helgedag, men firas såsom festdag, utan tillfälle att få förhöja denna vackra högtid genom beivrande af gudstjenst, får äfven jag, på dessa skäl, hemställa, att motionen lemnas utan afseende."

af Herr *Lemchen*: "Enligt mitt omdöme, är Herr Hedlunds ifrågavarande motion lika välgrundad som välment; men i anledning af den starka opinionsyttring, som i Andra Kammaren blifvit deremot afgifven, och då jag anser mig icke kunna motsäga Utskottets antagande, att det väckta förslaget är stridande mot de i landet för närvarande allmänt rådande åsigter och önskingar, vill äfven jag afstyrka bifall till den för tidigt väckta motionen."

af Herrar *Bovin* och *Rosenqvist*, hvilka instämna med Herr *Hasselrot*.